

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 — „
Negyedévre 2 — „
Egy órára 1 — „
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábon petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzör hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beigtatásért 30 kr.

Az új büntető perrendtartás

és

a kir. ügyészség nyomozó hatalma.

Írta:

Dr. Kardos Samu.

Debreczen, szept. 5.

1896. szeptember 3-ika örök időkre egyik nevezetessége és büszkesége lesz a magyar törvényhozásnak.

Egy századnál hosszabb időnek kellett eltelni azon idő óta, a midőn a korszakalkotó 1790/92-ik évi magyar országgyűlés bizottságot küldött ki arra nézve, hogy a bűnokről és azok büntetéséről törvénykönyv készíttessék.

Három koronás fő és hat törvényjavaslat szállott sírba, míg végre a Gondviselés kegyelme megengedte, hogy a magyar nemzet fennállásának ezredik évében a nemzeti egység és jogegyenlőség egyik leghatalmasabb talpköve és támasza gyanánt az új bünvádi eljárást s vele együtt az esküdszéki intézményt, mint az egyéni és közszabadságok legerősebb biztosítékát megteremthesse és életre hívhasssa.

Mert a mióta Erdély Sándor m. kir. igazságügyminiszter, a parlamentben tegnap ünnepélyesen kijelentette, hogy az ügyészi nyomozó hatalomról szóló intézkedéseit a törvényjavaslatnak, elejti és illeive az erről szóló fejezetnek ujjá szövegezés céljából az igazságügyi bizottsághoz leendő vissza küldését nem ellenzi, azóta magának a javaslatnak a sorsa feltétlenül biztosítva van.

Az igazságügyminiszter kijelentette ugyan, hogy az ügyészi nyomozó intézmény jósága tekintetében az ő meggyőződése tiszta és meg nem ingatható, de hozzá tette, hogy annak az intézménynek igen sok ellenzői tamadtak, és pedig pártkülönbség nélkül ugyan a parlamentben, mint azon kívül.

És nem titkolta el a miniszter azt sem, hogy az intézmény ellenzői között olyanok is voltak, a kiknek véleményére súlyt helyezett.

En azt hiszem, hogy a midőn a miniszter saját egyéni meggyőződését a nemzet egészséges közérzetének alája rendelte, nem csak a javaslat életre keltét biztosította, de egyuttal a nemzet háláját is kivívta, — és a valódi érdem iránti megnyilatkozás volt az a hosszantartó éljen és taps, melylyel a minisztert beszéde befejezése után az egész parlament, különösen annak szélső ellenzéke fogadta és jutalmazta.

De azért még kissé korai az öröm, mert

a felriadt közvélemény csak akkor fog teljesen leenyugodni, ha az igazságügyi bizottság a kir. ügyészség nyomozó hatalmáról szóló szakaszokat nem ujjá szövegezi, hanem azokat egyszerűen kitörli a javaslatból.

Hogy ne csak a szakember, hanem minden művelt laikus ember megérthesse, hogy az egyéni jogok és politikai szabadságokra nézve milyen végzetes veszedelmet rejtenek magokban az ügyészi nyomozásról szóló intézkedései a javaslatnak, szószerinti szövegében ide iktatom az erről szóló 83 és 84. §-t.

83. §.

»A nyomozás tárgya: azoknak az adatoknak kipuhatólása és megállapítása, melyek a vád emelése, vagy nem emelése kérdésében a vádló tájékozására szükségesek.

A nyomozás e határon túl nem terjedhet.

84. §.

»A nyomozást rendszerint a kir. ügyészség, ha pedig a vádat kizárólag magánvádló képviseli (41. és 42. §§.), az illetékes rendőri hatóság főnöke rendeli el és vezeti. Jogukban áll azt teljesíteni is.»

A kir. ügyészség e célból minden közhataloságtól felvilágosításokat és értesítéseket kívánhat, továbbá az egész nyomozásnak, vagy egyes nyomozó cselekményeknek teljesítése végett bármely kir. ügyészt, valamint a rendőri hatóságokat és közegeket (85. §.) is megkeresheti, illetőleg utasíthatja.

»A rendőri hatóságok és közegek kötelesek a megkeresésnek, illetőleg utasításnak feltétlenül eleget tenni, különösen a tényállás megállapítása, a tettes és a részese kipuhatólása, valamint a bűnjелеknek és bizonyítékoknak megszerzése céljából eljárni és minden lényegesebb intézkedésekről, valamint annak eredményeiről a kir. ügyészséget értesíteni.»

Ez a 84. §. röviden nem jelent egyebet, minthogy az a discretionális hatalom, mely eddig elé a m. kir. csendőrségre, az állami és közpártörvényhatósági rendőrségre és kir. vizsgálóbíróra egyenként és különös felelősség mellett bízott, ezen-

tul és majdnem minden felelősség nélkül a kir. ügyészség kezében összpontosíttatik.

Azért mondom, hogy majd minden felelősség nélkül, mert a kir. ügyészség az erről szóló sarkalatos törvény (1871. XXXIII. 5 §) szerint: »A bíróságtól független és közvetlen igazságügyminiszternek (tehát a pártkormány tagjának) van alárendelve.«

És hogy minő visszaesést jelent csak a mostani, ugynevezett tarthatatlan állapotokhoz képest is, az ügyészség nyomozó hatalmáról szóló hirhedi 84. §. hivatkozom magára a kir. ügyészségről szóló törvény 21 §-ára, melynek tanúsága szerint:

»Az ügyész feljelentéseket elfogadhat ugyan; azonban sem tanukat nem hallgathat ki, sem más bűnvizsgálati cselekvényt nem teljesíthet.«

Egy negyedszázada elmúlt, hogy a kir. ügyészségi intézmény hazánkban életbe léptetve lett. — És aki egy ily nagyszabású intézmény szükségességét, hasznosságát és életrevalóságát nem egyes sporadikus esetekből, hanem az általános határból akarja megítélni, annak el kell ismernie, hogy a kir. ügyészség intézménye, mely nem hazai talajból fejlődött, hanem idegen földről lett hozzánk ültetve, jogrendszerünkbe teljesen bevált. Bevált pedig éppen az által, hogy eddigi törvényeink és törvénykezési gyakorlatunk a kir. ügyészségnek egyenesen megtiltották, hogy a bűnperbe annak előnyozati stadiumában közvetlenül beavatkozzék, tehát ez által saját személyében egész ambíciójával esetleg elfogultságával anagagirozva legyen.

A magyar kir. ügyészség, negyedszázados működésével, a törvénykezés egész vonalán feltétlenül tiszteletet és tekintélyt vívott ki magának. És én úgy vagyok meggyőződve, hogy a tiszteletet és tekintélyt mi sem veszélyeztetheti jobban, mint az ügyész nyomozó hatalmának inaugurálása. Mert mihelyt a kir. ügyész nemcsak a vád hivatott képviselője, hanem csendőr, rendőr és vizsgálóbíró lesz egy személyben, mihelyt neki módjában és jogában fog állani azon alapokat, melyekre vádját akarja építeni saját kezűleg összeszehordani és megteremteni, és mihelyt az egyéni szabadság s a ház tüzhelyszentségébe feltétlen és korlátlan hatalommal, belenyulhat: úgy a tulkapások napirenden lesznek s a kir.

nyben
ka és
ajosz-
1-től
aján-
alatt
figye-

szeké-
s ülő-

yula,
szó.

r Ó
ha-

e

ser

svész
meg-
bér-

ye.

Csakis rövid ideig.

ügyészégi intézményt az előbbi tisztelet tekintély helyett, rettegés és megvetés fogja környezni.

És én sokkal jobban ösmerem, sokkal többre becsülöm a m. kir. ügyészséget, semmint joggal feltételeznem ne kellene azt, hogy ők maguk is megvannak elégedve a törvény és törvénykezési joggyakorlat által biztosított eddigi hatáskörükkel s nem kívánják azt a magas piedesztált, a mit, mint a vád eddigi képviselői s az indítványozási jog gyakorlóai az igazságszolgáltatás terén elfoglaltak, a csendőrségi és rendőrségi inquirálási teendőkkel beszennyezni.

És ha szavaimban kételkedik a t. Igazságügyminiszter Ur? ! Ám kérdezze meg a m. kir. ügyészség tagjait; s fogadom, hogy Magyarország nyugalmába vonult érdemeiben gazdag főügyészétől kezdve egész a legfiatalabb kir. alügyészig e kérdésben mindenik velem lesz egy véleményen.

A pénzügyi expoze.

Hazajöttem én is, hazajöttek mások is; a képviselőház ülései megkezdődtek.

A megjelent gladiátorok Caesar helyett egymást köszönthették „moriturite salutant», a haldoklók üdvözölnek!

Nagyon sietett Lukács László pénzügyminiszter előadni pénzügyi expozeját.

Talán sürgős az, hogy a ház mohón éljen, mert kevés ideig élhet még; közeleg az óra, melyben a multnak kódébe tűnik el és élete, munkássága, alkotásai, mulasztásai, a történelem biralatának lesznek átadva; oly biralatnak, mely előtt nincs vörös bársonyszék és nincsenek szük, nádszövött padok, de van

az a mi a jelenben ritkán található — van az örök igazság!

Lukács miniszter hosszasan és szorgalmasan beszélt.

Ha egy szóval kellene minisztereinket jellemezni, a pénzügyért e szóval jellemezném; s z o r g a l m a s férfit.

Tehát hosszasan és szorgalmasan beszélt.

Nem fogom itt expozeját részletesen bonczolni és bírálni, hosszú viták tárgya lesz ez, talán az expoze egy részét más ház, más emberek fogjuk vitatni.

Beszélt a miniszter az 1895-iki zárszámadásról, az 1897-iki költségvetésről, a kiegyezési tárgyalásokról, a bankkredéről, a valuta-ügyről.

Hónapok rágódásának anyagát nyújtotta a megvénült fogatlan ház elé a gyenge testalkatu és mégis vasszorgalmu miniszter.

Mindenkelőtt emlékeztetett arra, hogy az 1895-iki költségvetési törvény 21 ezer forintnyi szerény fölösleget irányzott elő.

Tudatta aggódo lelkeinkkel, hogy e szerény fölösleggel szemben, oly törvények által kiszabva, melyeket a ház elég könnyelmű volt megszavazni, a nélkül; hogy a költségek fedezését is megszavazta volna, 20 millió 683 ezer forint költé-ég nézett kancsalon az évnek elébe.

A miniszter e nyilatkozata emlékeztette borzongó szivemét Dante versére: Stavvi Minos, ed Orribilmente ringhia: ott van a pokol szörnykutyája Minos és borzasztóan morog.

De ime világsodaja! a már-már elkerülhetetlennek látszó deficit helyett, mely kerek számban husz és fél millióval morgott borzasztón felénk, azt látjuk

a zárszámadásból, hogy 11 millió 690 ezer forint felesleg van.

Ott ültem azoknak sorában, kik az egymást követő kormányokat támogatni szokták.

Furcsán nézhettem ott ki, de arról volt szó, hogy halljam a gyenge hangu minisztert és nem arról, hogy furcsán nézek-e ki.

A mellettem ülő nagyon ideiglenes szomszédok hangos helyeslésben törtek ki, midőn a csodát meghallották.

Megjegyeztem nekik, hogy igazabb volna azt kiáltani, hogy örvendetes, mint azt, hogy helyes e csoda.

Mert az már csakugyan nem helyes, ha oly költségvetési előirányzatot terjeszt be egy miniszter és fogad el a ház, a melyben 32 millió 300 ezer forintnyi hiba van.

Akár ugy hibás a költségvetés, hogy 32 millióval többet, akár ugy, hogy kevesebbet ad, a hibás költségvetés sohasem helyes.

Ha pedig a hiba szántsándékos, akkor ez nem más, mint kijátszása a képviselőház egyik legszentebb jogának, a budgetjognak.

A milliók nem az égből hullnak alá édes hazánk tejben-vajban fürdő földjére, melynek termékei oly áron kelnek már el, mely ár alig ad módot a megélhetésre.

A milliókat, melyek a budgetek kellemes meglepetéseit okozzák, a nemzet fizeti véres verejtékével.

Ha a képviselőház egy költségvetést megszavaz, azért teszi ezt, mert azt hiszi, hogy egy bizonyos meghatározott terhet fog a nemzet vállalnia róla.

Később kiséül, hogy 32 millió frrtal több terhet rótt a nemzetre, mint a hogy akarta.

A „DEBRECZEN“ TÁRCZAJA.

Nem tudom . . .

Nem tudom, — ugy mondják:
Nagy az Ur jósága:
Megsegít, meg is áld
A buzgó imára!

Imádkozom én is,
Imádkozom egyre:
Megtalálás, boldogság
Még sincs a szivembe!

Hej, hogyha nékem is
Hallgatna imámra:
Beh érezném én is
Milyen a jósága!

Hej, beh megsegítne,
Hej, beh meg is áldna:
— Hisz az enyém lenne
Az a szöke lányka! . . .

Kiss Pál.

Honfoglalás.

— A „Debreczen“ eredeti tárczája. —

Irta: Szentjóby Kálmán.

A tárgyak, cselekvések, tulajdonágok, testrészek, a rokonsági viszonyok nevei, számszavak, névmások, képzők, ragok egyezése bizonyítja az ugor népek hajdani egységét, — jöllehet az elvált nép egyike idegen elemeket

vett nyelvébe, másika elveszté idővel egyes szavait.

Szintén nyelvtudományi kutatások bizonyítják, hogy a magyarság még mielőtt a történelem szonpadán megjelent — a törökséggel századokon át érintkezett. Nem különben meglatázzik az összeköttetés az iráni népekkel.

A töröktől vette át a magyar a borju, tinó, ökör, tulok, kos, ürü, tyuk, aratni, surló, tarló, boglya, őrleni, alma, arpa, buza, gyümölcs, bor, buzogány, boglár, balta, tengely, hajó, tükör, gyöngy gyűrű, kalpag, kapu, bájolás, büvölés, bölcs, koporsó, stb. szokat. A töröktől vette át a 10-es számrendszert.

Vámbéry Ármin a népjeltem egyező vonásaira utaló azon állításával szemben, hogy az ős magyar nép török-tatár eredetű s nyelvükre az általuk még Ázsiában leigázott finn-ugor törzsek nagy befolyást gyakoroltak, — arugor rokonság védelmezői viszont azt állítják s az összehasonlító nyelvészettel bizonyítják, hogy nyelvünk török elemei az uraltaji alapnyelv maradványai s a török néppel való régi érintkezés idején jöttek forgalomba.

Az iráni népektől vette át a kard, aszszony, üveg, hid, vásár, csárda szokat.

Az ős hazát tehát a nyelv tudomány alapján ismerjük, — de a honfoglalás útjára, éveire, valamint az időközben pihenést adó állomásokra nézve a vélemények elágazók.

E mellett őseink legrégebbi viszontagságairól sincsenek történelmi adataink.

Herodotes görög történetész a Krisztus születése előtt ötszáz évvel, Jordanes görög történetész Krisztus születése után a hatodik

században, Iben Rosztan arab író Kr. u. 10-ik században tesz a magyarokról némi megjegyzést. Utóbbi bővebben, de még sem elegendő részletesen.

A 9 ik században, amikor a történelem mezejére léptek, ozlani kezd felőlük a homály. Vagy a tul népesedés, vagy a vándor népek szoritása, vagy a nomád népek kóbor hajlama indította őket utnak. Ez időtájt egy mostoha év, — az élelem készlet hiánya is vándor utra kényszerítette őket.

A Kaspi tenger Ural hegység Aral-tó közti vidékről I. a Volga és Ural folyó melékén, II. később a Don és Dajeper közén a Fekete tenger északi partján a kozirok szomszedságában telepedtek meg 1884-ben. — E helyet hős vajdájukról Lebedianak nevezték el.

Lebedias egyszerű katonai főnök, első azon 7 vajda között, kik alatt az ugyan anynyi törzsrre szakadt magyar nép élt.

Lebedias szövetségese lett a hatalmas kozár chagánnak sőt később sógorsági viszonyra léptek. Ugyanazért e szövetséget s azt tekintve, hogy a lebediai magyarok a leigázott szlávok felett fenhatóságot gyakoroltak, érthetőnek látszik a rövid 3 évi itteni tartózkodásuk.

Közeliükben laktak a volgai bolgárok, északkeleten a besenyők, kiket a kunokkal együtt kozárok kivertek szállásaikból.

A besenyők viszont a magyarokat rohanták meg. A magyar nép kétfelé szakadt. Egy része kelet felé Perzsia szomszedságába költözött. Ezek alakították az ugynevezett Nagy Magyarországot, melynek lakóit

Tapsolj galeria! De én azért nem tapsolok, majd tapsolok annak, ha egy bűvész a feltört tojásból sárgája helyett aranyokat potyogtat ki.

Annak nem tapsolok, ha alkotmányos kormányunk úgy állít össze egy költségvetést, hogy 32 millióval csalatkozik.

Nem is csalatkozott Lukács! Oly szorgalmas és oly képes szakember, mint a milyen ő, nem csalatkozhatik milliók számára; jól tudja ő azt, hogy mit csinál van a magyarnak egy közmondása, a mely Párról szól, de a mely most Lukácsra illik.

Egy bevett szisztémát követett a miniszter, melyet ostoroznom kell.

Költségeket megszavazni, nem gondoskodni a fedezési módról és várni, hogy mit ad a zárszámadás, a melyre az előirányzat úgy állított össze, hogy azt adja, a mit a kormány akar és fedezze a gondatlan háztartás költségeit — ezt az eljárást nem tartom helyesnek, és ilyen gazdálkodás nem egy országot bajba vezetett már.

A mi az 1897-iki költségvetés illeti, erre nézve első kérdésem az elmondottak után az, hogy az eredmény nem lesz-e 32 millióval kedvezőbb? mert én nem tudom hazámot olyan gazdagnak, hogy 32 millió forint approximációkkal dolgozzunk.

Azt mondta a miniszter, hogy az összes kiadás 475 millió 238 frt lesz, és az összes bevétel 475 millió 326 ezer forint, marad tehát 87 ezer forint fölösleg.

A harminczas évek gyűléseinek volt egy bölcs emberre, a ki azért lett bölcs ország melet minden kérdésre azt felelte:

„Jaj öcsém, erről sokat lehetne mondani.“

Ily olcsó áron pályázok én is a bölcsességre, mert ugyanezt mondom az 1897-ki költségvetésre.

Lesz is időnk, lesz is alkalmunk beszélni róla ezután.

A kiegyezési tárgyalásokról hosszasan szólott a miniszter. Alea jacta est, a koczka el van vetve, megegyeztek az osztrákok a magyar kormány.

Szerencsétlen ország vagyunk! A törvény megadja módját annak, hogy az anyagi téren függetlenekké legyünk.

Anyagilag csak az ügyefogyottak, a kiskorúak vagy a tékozlók nem függetlenek.

Saját jó szántunkból válogathatunk tehát e megtisztelő állapotok közül és ráakaszthatjuk a kiválasztottnak feliratát a hátukra, hogy hordozzuk e kornak szegényére úgy, mint a szegény éhenhaló angol hordozza a plakátot, hogy Jumbo megérkezett.

Jumbo egy híres elefánt volt; az orra hosszú volt, mert a természet úgy akarta, hogy legyen ormánya az elefántnak.

A mi crrunk is hosszú, mert megegyeztünk, gyámságba helyeztük ismét magunkat.

Az persze semmi, hogy termelésünk egyoldalú és épen oly oldalú, melyen a világverseny évről-évre nagyobb és hogy évről-évre újabb nyerstermelő területek dolgoztatnak fel; a munka- és a viteszközök évről-évre tökéletesednek; a termékek előállítására évről-évre — csökken.

Nagy és hatalmas államok által küldött bizottságok konstatálják e tényt, csak mi vagyunk vakok, mi vagyunk süketek, mi vagyunk ügyefogyottak, kiskorúak vagy tékozlók, mi hordozzuk

hátunkon a plakátot, hogy Jumbo megérkezett.

Azt mondta Caesar árnya Brutusnak: Találkozunk Filippinél! Mi is találkozunk majd a nemzet képe előtt és ha ott levernek, a lelkiismeretek előtt, a honszerelem előtt, a történelem ítélete előtt!

Kossuth Ferencz.

A képviselőház mai ülésén folytatja a bünvádi perrad tartás tárgyalását, melyhez csupán Szalay Károly és Visontai Some vannak felirva szólásra. A kormánypárt részéről még Pósz Sándor államtitkár és Neumann Armin beszéltek. Az ülés végén Bánffy Dezső báró miniszterelnök válaszolt Kóvacs Józsefnek a hajdu-doroghi görög katolikus püspökség és Szederkényi Nándornak az országgyűlés feloszlására vonatkozó interpellációjára.

A függetlenségi és 48-as pártok egyesüléséről írnak ma egyes budapesti hírlapok, elmondván, hogy Ugron Gábor és Kossuth Ferencz között bizonyos tárgyalások indultak meg. A dolog értesülésünk szerint egyszerűen úgy áll, hogy Kossuth Ferencz kielégítő választ adott Ugron Gábornak azon régebben hozzáintézett levelére, melyben az anyapártból kilépett függetlenségiéket arra szólítja fel, hogy a választások idejére valamelyes modus vivendiben megállapodjanak.

Uj államtitkár. A hivatalos lap mai számai közli:

Magyar pénzügyminiszterem előterjesztésére kerdsztény-szigeti Toepke Alfréd miniszteri tanácsost második államtitkárrá kinevezem.

Kelt Bécsben, 1896. évi augusztus hó 24-én.

Ferencz József s. k.

Lukács László s. k.

Két magyar gróf. Zichy Nándor grótot, a magyar néppárt vezérét a salzburgi katolikus gyűlés vendégül hívta meg. A magyar néppárt vezére nem vette igénybe szabadjegyét, hanem telegrammot küldött a salz-

IV. Bela király idejében Julián szerzetes sok szenvedés után felkereste, beszélt velők.

Idetelepítésüket a mongol pusztítás megakadályozta. Később az igazságos Matyás akarta őket hazánkba telepíteni, de fájdalom szép tervét nem valósíthatta meg.

A lebediai magyarok másik része 887-ben Lebediás vezetése alatt nyugot felé a Dujeper, Bug, Dnjeszter, Pruth és a Szeret vidékére vonult.

E helyet Eteköznek nevezték el. Innen hívta meg a kozár chagán Lebediászt s felajánlta, hogy őt a magyar nép fejévé evatja. Lebediás megköszönte a megtiszteltést, de maga helyett a második vajdát Álmost vagy ennek fiát Árpádot ajánlotta. A magyarok tanácskozás után Árpádot paizsra emelve fejedelmüké tették. Megkötötték a vérszerződést pogány szokás szerint. Karjait megmetszették. Vérüket egy közös edénybe csepegtetve megesküdtek, hogy:

1. Mig Árpád vére él, mindig abból legyen a vezér.

2. A mit közös erővel szereznek, abból mindnyájan igazságosan részesüljenek.

3. A nemzetiségi főnökök s utódaik a fejedelem tanácsából ki ne zárassanak.

4. A ki a fejedelemhez hűtlenné válik, vagy közte es verrekonai között viszályt támaszt, annak vére folyjék.

5. A ki e szerződést akár a fejedelem, akár a főnökök utócai közül megszegné, atkozott legyen.

6. A ki a nemzeti gyűlésről elmarad, ketté hasíttassék.

E vérszerződésben a magyar ezer évvel ezelőtt megállapította alkotmánya alapelveit,

kijelölte az irányt a nemzeti alkotmány további fejlesztéséhez.

Belátták a magyarok, hogy a laza törzs-szerkezet okozta veszteségüket, belátták, hogy a támadás és védelmi harcokban egységes vezérelt biztosítja a sikert, mindazáltal az egyes törzsek maguk intézték saját ügyeiket sőt később — mint tudjuk — önálló saját szakállukra vitt hadmíveltet is végeznek.

A magyarok számát jelentékenyen növelték a maguk közt meghasonlott kabárok, kiket a magyarok egyenjogú testvérekül fogadtak. A kozár származású kabárok beolvadtak a magyar nemzetbe s hősiessé váltak a csatákban.

A magyar vitézség híre messze elterjedt. Leó görög császár háboruba keveredve a bolgárokkal, ajándékkal követeket küldött Árpádnak, kitől viszont segítséget kért és kapott a bolgárok ellen.

A magyarok az Ai-Dunán átkelve többszörös fényes győzelmet arattak. Leó császár leirta a magyarok szokásait. E szerint: hideget, meleget, fáradságot egyaránt eltűrtek. Igen ügyeltek a hadszerkezetre, ovatosak, titoktartók. A kedvező alkalmat megragadják, kiaknázzák. Karddal, vértel, ijjal, lándzsával fegyverkeznek, lovaikat vaslemezzel borították. Úgyesen nyilaznak lóhátról. Elleneiket mindaddig üldözték, míg teljesen szétverték stb.

A X-ik század elején egy rab író irta le korábbi adatok alapján őseinket.

A magyarok — így mondja — első vidéke a besenyőr és bolgárok földje közt terült el.

Fejedelmük husz ezer lovassal indult hadjáratra: neve Kende. Másik főtisztség a

dsula. Ennek parancsait minden magyar követi.

Sátrakban laktak, helyről-helyre költöznek a legelső bősége után.

Földjük terjedelmes. Télen halásznak.

A magyarok területe fában vízben bővelkedő, talaja nedves. Van sok szántóföldjük is (hihetőleg a szolga népek által mivelt.)

A magyarok valamennyi szomszéd szlávokon uralkodnak, súlyos adót vetnek rájuk s mint hadi foglyokkal bánnak velük.

Vallásukra nézve tűzimádók.

Foglyaikat kelmékért, szőnyegekért eladják.

A történelmi kutatókkal szemben a nemzeti hagyomány Álmost mondja a magyarok első fejedelmének.

A 7 fejedelmi személy: Álmos, Előd, Kund, Und, Tas, Huba és Töhötöm belátták, hogy ázsiai hazájuk szűk, elhatárolták, hogy Pannóniába költöznek, melyről tudták, hogy az valamikor Attilaé — Álmos és apjájé volt.

Megválaszták tehát Álmost közös fejedelmnek, s megkötötték az Atelközi vérszerződést azon módon s pontokkal, mint Ibn Roszten után leirtunk.

Kézai Simon XIII-ik századbeli magyar krónikás olaszországi tanulmányai után viszszerterve, megirta a magyar nemzet történetét. A 7 vezért így nevezi el: Árpád, Szabolcs, Gyula, Őrs, Kund, Léb és Vérbulcs.

(Folyt köv.)

burgi kath. gyűléshez, mely szószerinti szövegében így hangzik:

„Szívvel köszönöm szives meghívásukat, a szabolcsi negyedik katolikus gyűlésre. Nagyrabecsülöm Magyarország katolikusait és a személyem iránt érzett rokonszenvet, melynek meghívásukban kifejezést adtak. Teljes mértékben viszonzom rokonszenvüket. Hiszen egyek vagyunk a hitben, hitünkért életünk minden pillanatában helyt kell állnunk. És ezenkívül egy és ugyanaz a hűség fűz bennünket a felséges császári családdhoz, a melylyel minket magyarokat, Magyarországból a pragmatika szankció elválaszthatatlanul egybeköt. Azért imádkozunk is, hogy a mindenható Isten mindnyájunkat erősítsen, a helyes utra vezérlejen és oltalmazzon szeretett urunkkal és királyunkkal egyetemben. Sziveskedjék gróf ur üdvözlőlevelét közvetíteni és elmaradásomat azzal kimenteni, hogy itthon is nagyon el vagyok foglalva és nem távozhatom.”

A lapok az erdői néppárti gyűlés alkalmából azt irták egy ott járt budapesti tudósító nyomán, hogy a gr. Károlyi ifele hitbizomány tisztjeinek a néppárttal szemben semlegesség volt kiadva. Erre nézve Károlyi István gróf, az erdői hitbizomány kezelője a Pesti Hírlap-hoz levelet irt, a melyet a fenti távirattal kapcsolatban szintén szószerinti szövegben közlünk. Ime:

Tisztelt szerkesztő ur! A Pesti Hírlap aug. hó 31-ki számában. »A néppárt Erdődön« cím alatt a többi között az is mondatik: »Szatmármegye Erdőd községében a zászlóbontás balul ütött ki — dacára, hogy a néppártnak tekintélyes pártfogói akadtak a gr. Károlyiakban« stb.

Mindezt jelenleg az erdői uradalom vezetésem alatt álls ott kivülem senki más nem rendelkezik a tisztséggel, e légből kapott gyanúsítás csakis rám vonatkozhatik. Nem tudom és nem is keresem, hogy ki jelentette a Pesti Hírlapnak e hazugságot; de bárki is volt az illető, nem tűrhetem el és nem fogom soha eltűnni, hogy bárki is személyemmel, politikai pártállásommal annak rovasára mulatozzék, meg ha saját érdekében teszi is azt.

Kérem tehát a szerkesztő urat, hogy a lapjába került hazugsággal szemben legyen szives közölni:

Néppárti nem vagyok, de nem is lehetnék soha, már csak az okból sem, mert nem tudnam mint magyar ember összeegyeztetni a lelkiismeretemmel azon viselkedést, mely a bosszu, megtorlás érdekében kész a különféle nemzetiségekkel szövetekezni és a békében élő állampolgárok békéjét fölzavarni.

1896. szept. 2.

Gr. Károlyi István.

Tessék a két grófi nyilatkozatot egybevetni.

Kiss Albert beszámolója. Kiss Albert ur ma egy hete megkezdett beszámoló körútját holnap Er-Mihályfalván folytatja. — Mint lapunkat Er-Mihályfalváról értesítik, a választók mindent elkövetnek, hogy szeretet képviselőjükhöz való ragaszkodásukat minél fényesebben bebizonyítsák. Kiss Albert ur holnap reggel 6 óra 44 pkor érkezik Mihályfalvára. Az állomáson ünnepélyes fogadtatás lesz a választók testületileg kísérik képviselőjüket Lovas Sándor pártelnök lakására. A beszámoló beszéd d. e. 11 órakor kezdődik. Értesülésünk szerint annak meghallgatására a közeli községek választói is nagy számmal jönnek Er-Mihályfalvára. Ottani tudósítónk ki-merítő értesítést fog küldeni.

Ujdonságok.

Városi rendkívüli közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, 1896. szept. 5.

Lányha érdeklődés mellett kezdte meg a mai rendkívüli közgyűlés a napirendjére kitűzött ügyek tárgyalását.

Dégenfeld József gróf főispán egy negyed 11-kor a közgyűlést néhány üdvözlő szóval nyitotta meg, melyben a közgyűlés főtárgyát is jelezte, t. i. a tiszújítási terv elhalasztását, mivel a szervezési szabályzat még eddig jóváhagyva nincs.

Az ezen tárgy elé kitűzött három miniszteri leirat értelmében kívánt szabályrendeleti módosításokat jóváhagyta, illetve a felsőbb helyen nyert jóváhagyást tudomásul vette.

A tanács azt javasolja, hogy a tisztikar megbízatását a közgyűlés 1896. decz. 31-ig hosszabbítsa meg s a szeptemberi közgyűlésre, kitűzött tisztújítást halaszssa el s időpontjának megállapítását bizza a szeptemberi közgyűlésre.

Komlóssy Arthur örül, hogy a közjó érdekében a tanácsi indítványhoz hozzájárulhat.

Juhász Ignác hangsúlyozza, hogy a betérjesztett indítvány nem érhető, mivel több fel nem sorolt okra hivatkozva kéri az elhalasztást, ő pedig mást, mint a szervezési szabályzat jóvá nem hagyott voltát, az elhalasztásra nem lát. Lehetetlen azonban, ki nem térnie az előzményekre, amelyek neki és társainak mindenben igazat adtak, mikor éppen arra hivatkozva, hogy a szabályzat életbeléptetése a szeptemberi gyűlésig keresztül nem hajszolható, — a tanulmányozásra a hivatalos bölcselet időt nem adott. Ebből levonja tehát a következtetést, mely szerint az officiózus ész lássa be, hogy a közgyűlési tagokra is érdemes hallgatni. A maga részéről az indítványt elfogadja.

Dégenfeld gr. mentegetőzéseit után.

Sz. Szabó László hangsúlyozza, hogy senki sem biztosíthat minket arról, hogy az a szervezési szabályzat decz. 31-ig leérkezik megerősített; azonban a legfontosabb az, hogy a törvényben nem lát jogot arra, hogy a közgyűlés a tisztviselői megbízatását 3 hónappal meghosszabbítsa, mert az csak azt mondja, hogy a közgyűlés a tisztikart 6 évre választja. Ennélfogva ő azt indítványozza, hogy tartsuk be a törvényt és tarsuk meg a tisztújítást, avagy adjon a tanács a törvény magyarozatára felvilágosítást. Dégenfeld gr. előtte szólóval szemben Juhász Ignácra hivatkozik, aki fel is szólal és hangsúlyozza, hogy szükség tőrvényt ronts mivel beállott az a szükség, egy olyan akadály amelyet el nem háríthatunk, — s az elhalasztás joga különben is felfogás dolga: tehát elfogadja az indítványt.

Elnök felteszi a kérdést (Ábraháms László: A választott tisztviselő nem szavaznak! helyeslés.) elfogadja-e a közgyűlés a tanácsi előterjesztést, igen vagy nem? Igenne! szavazták: 33-an, nemmel 9-en, tehát a tisztikar megbízatását a közgyűlés decz. 31-ig meghosszabbítja, a tisztújítás határidejét pedig december elejére egy a szeptemberi közgyűlésen kitűzendő határrapra halasztja.

Egy pár polgárosítási kérvény elintéztése után a közgyűlés háromnegyed 11 órakor véget ért.

* **Istentiszteletek.** Holnap, aug. 6-án a nagytemplomban Mindszenty Imre s. lelkész, a kistemplomban Mitrovics Gyula lelkész, a Kossuth-utcai templomban Szilágyi Imre s. lelkész az ág. hitv. ev.

templomban Matterny Lajos lelkész fog istentiszteletet tartani.

* **Csoportos falrándulás.** A harmadik és utolsó falrándulást Budapestre e hó 26-án rendezti az iparoskör, a kereskedelmi és iparkamara támogatása mellett. E falrándulásban ép úgy mint az előzőekben részt vehetnek kereskedők, iparosok és ezek hozzátartozói. A Budapestre való falrándulásban részvételi díj 4 napi tartózkodásra 9 ft 30 kr, 2 napi tartózkodásra 7 ft 30 kr. Ez összegért a résztvevők harmadosztályu vasuti menetérti jegyet, fenti időzése alatt lakást és ebédet kap, valamint négy illetve két napra bemeneti jegyet a kiállítás területére és díjmentes kalauzólást. Minthogy ezenkívül több csoport falrándulást Debreczenből az iparos kör nem rendez a körelnök, Serly Ede ur felhívja a közönséget, hogy a kedvező alkalmat felhasználva, Szedlák József pénztárnok urnál mielőbb f. hó 13-ikáig annál inkább jelentkezni sziveskedjenek, minthogy a falrándulók száma a jelzett határidőig a lakás lefoglalása céljából bejelentendő s így a későbbi jelentkezések figyelembe vehetők nem lesznek. A részvételi díj Szedlák József urnál a jelentkezés alkalmával egyidejűleg lefizetendő.

* **Presbyteri gyűlés.** A holnapi (szept. 6.) ev. ref. presbyteri gyűlés egyik fontos tárgya lesz: »szavazás egyházközségi kerületi egyházi tanácsbíróra« melyre ezuton is felhívja az elnökség az egyháztanács tag urak figyelmét.

* **Megszűnt a tihanyi viszhang.** Az első pillanatra el sem hiszi az ember, hogy az egész Balaton-vidéknek legismertebb természeti üneményét, a híres tihanyi viszhangot többé nem fogjuk hallhatni mert megszűnt. Hányszor szavaltak ott a templom mögött nekitámaszkodva a zöld fenyőoklatnak most már végső a Hős vértől piroslt... tizenégy szótágját nem fogják többé visszaverni a tihanyi templom megfeketült falai. Egy meggazdagodott tihanyi földesur kegyelemből az iránt a gyönyörű hely iránt, a hol gyermek évei' lelte nyári lakot építtetett a templom közelébe de véletlenül oly szerencsétlen helyre hogy a visszhang utját teljesen elzárván, a viszhangot lehetetlenné tette. Az igaz hogy az új palota lebontása esetében e visszhang újra hathatna lenne. de gondolni sem lehet erre, hogy az új palotát lebontsák, mert 32000 frtba került Nagy veszteség ez az egész Balatonvidékre mert egy érdekes kirándulohelytől fosztották meg. A tihanyi viszhang annyira csodaszamba ment, hogy évente felkeresték külföldiek, sőt maga Stefania főhercegnő is átrándult Tihanyba, mikor most néhány hetet töltött Balaton-Füreden.

* **Elmezavarodott nő.** Ma éjjel háromnegyed 12-kor a rendőrök egy középosztályhoz tartozó, fekete ruhába öltözött magas nő találtak a r. kath. préposti lakhely előtt s a rendőrök kérdésére, hogy mit keres ott ily késő éjszakán, hová való, mit akar — folyton azt beszélte: »Hol van ő? Vele akarok beszélni! Ő nála vannak irományaim... A rendőrök azonnal észrerevették, hogy nem ép elméjű nővel dolguk s bezárástották a kózkórházba. — Találtak nála keresztlevelet, mely szerint nagyváradi születésű, 25 éves s M arjecs k y Valériának hívják, atyja pedig M arjecs k y László, továbbá egy elhasznált vasuti jegyet, mely Nagy-Károlyban lett kiállítva. tehát onnan is kellett jönnie — semmi egyebet azonban nem sikerült belőle kivenni, mivel — mint fentebb is említők — elmezavarodott.

* **Elgázolás.** Katona Vince mérszáros tancoc, leány-utczai lakos tegnap d. e. 10 órakor a Rózsaterén Varga Ferencné idős asszonyt kocsiával elütötte az asszony utasítva tett hogy orvosiatéletét vétesse s jelenkezzék vele ez illető hivatalba

Varga Ferenczné Pacsirta utcán lakik 204 sz. házban.

*** Az ágyai kápolna felszentelése.** Tegnap délelőtt szentelték föl az ágyai erdőben László kir. herceg emlékére épített kápolnát. Az ünnepség — a család egyenes kívánsága szerint — egészen csendben folyt le. Reggel kilencz órakor érkeztek meg fogaitkon mély gyászba öltözve József kir. herceg, Klotild és Mária Dorottya kir. hercegnők és József Ágost kir. hg, kikre kápolnánál Peczeley Elek főszolgabíró, Edes Elemér szolgabíró, Tabajdy Sándor járásbíró, Liebitz Adolf uradalmi igazgató, Ulrich Antal intéző, Oltványi Pál dr. kisjenői plébános, Seffer jezsuita atya, László kir. herceg egykori gyóntatója Vékony Albert dr. járási orvos, Bronts Nándor dr. tb. megyei főorvos és néhány uradalmi tiszt várakozott. A kápolnát Oltványi Pál plébános szentelte föl, utána Seffer jezsuita atya mondott misét. Kevéssel tíz óra után ért véget az ünnepség a kir. hercegek és hercegnők visszahajtatása a kastélyba. József Ágost kir. herceg még aznap elhagyta Kis Jenőt. — A kir. hercegi család többi tagja csak ma este utazott el.

*** Tánccsozást.** Debreczenben kedves szolgálato velünk teljesíteni többeknek midőn jelezzük, hogy Tánccsozást Istvánné az ev. ref. egyház nőnövelőjének egykori nagy műveltségű és úgy a szülők mint a tanítványok által rajongásig szeretett és tisztelt igazgatónője meglátogatni jött régi kedves otthonát és jelenleg néhány napig városunkban időzik.

*** Műkedvelő előadás.** A holnap este Egyetemünk javára rendezendő műkedvelő előadással egybekötött zánkörü táncvizigalom iránt melyet több műkedvelő ifjak rendeznek nagy az érdeklődés és nem hiába mert a faradhatatlan rendezőség mindent elküvetett arra nézve, hogy a megjelenő közönségnek é vezető előadást mutasson be és egy kedves emlékü estét szerezzen. A próbából itélve az előadás igen sikerültnek ígérkezik. A szereplők közül kiemelendők: Varga Etelka mint Biri, Varga Jolánka mint Zsuzsanna, Alber Luiza mint Rozali, Sárny Irma mint Julcsa: a férfi szereplők közül pedig Csokonai Vitéz Mihály mint Berci, Hernád Pál mint István, Borus Béla mint Lojz, Balogh K. mint Szikora. A általában minden szereplő megállja helyét. A még színre kerülő »Prologos» »Monológ» is a legjobb kezekben vannak. Az előadást zánkörü táncvizigalom követi. A kik tehát a jótékony célra és egy igazán kedves mulatság iránt érdeklél viseljenek a legmelegebben ajánljuk figyelmükbe. Az előadás kezdete 7/8 órakor leend s jegyek esti 6 órától válthatók lesznek a »Margit» fürdőben. Vasárnap délig pedig Leidenfrost Ármán és Radeczky József urak üzenetében.

*** A kassai dóm felszentelése.** Kassa város ünnepére a képviselőház elnökének főszólítása folytán, a képviselő nagy számmal jelentkeztek a felszentelés ünnepélyen való részvételre. — A képviselőház, valamint a főrendiház tagjai s a Kassa város közönsége által meghívott többi vendégek dr. Wassics Gyula közoktatásügyi miniszter kíséretében, szombaton reggel 8 órakor a keleti pályaudvarból külön vonaton indulnak Kassára. Gömör és Borsod vármegyék küldöttségei Miskolcra csatlakoznak a vendégekhez. Abauj-Torna vármegye küldöttsége már a szikszói állomáson üdvözli a vendégeket.

*** Készül a vámház-teri hid.** Október hónap 4-ére tűzték ki a vámház-teri hid felavatását és a hidon most kettőzött erővel dolgoznak, hogy addig elkészüljenek vele. A hid teherpróbáját a jövő hét valamelyik napján tartják meg a kormány s a hatóságok kiküldöttel jelenlétében. A bejáróknál levő kőházak homlokzatára helyezendő márványtáblákon most dolgoznak. Ilyenek lesznek úgy a pesti, mint a budai oldalon a házakon. A felirások a következők:

»Épült I. Ferencz József, Magyarország

apostoli királyának uralkodása alatt. Építése megkezdett 1894. évben Wekerle Sándor dr. miniszterelnöksége és pénzügyminisztersége idejében. Befejeztetett 1896 ik évben losonczy Bánffy Dezső báró miniszterelnöksége, Lukács László pénzügyminisztersége és szamosújvári, némethi Dániel Ernő kereskedelemügyi minisztersége idejében.

A másik tábla felirata ez:
»Épült az 1893-ik XIV. törvényczikk alapján az ország költségén. A közforgalomnak átadott Ő felsége a király által a magyar állam ezeréves fennállásának évében, 1896. október hónap 4-én.

*** Az ujoncz-iskolából.** Káplár: Monkja meg kend Gombócz János, hány gomb van a katona waffenrokkján?

Gombócz: Tizenkettő.

Káplár: S miért éppen tizenkettő?

Gombócz: Mert az őrmester ur lármázik ha csak egy is hiányzik.

*** Gyermekek szeretet Patagóniában.** Nálunk az apagyilkost felakasztják. Patagóniában egészen más a szokás. Ott a halás gyermekek kivétel nélkül megölik a szüeteiket anak rendje és módja szerint. Gyakran maguk az öregek is belátják, hogy ideje volna már meghalni és fdlkérik szeretett gyermeküket, hogy sziveskedjenek őket megölni. — Legtöbbször azonban gyermekek jönnek arra a tapasztalatra, hogy terhükre van az öreg, ezt gyermeki gyöngédséggel és kellő reverenciával értésére adják s aztán megegyeznek, hogy mikor legyen a temetés. Mikor erre a kényes pontra nézve tisztába jöttek egymással, akkor nagy ünnepséget rendeznek és meghívják rá az egész rokonságot. Ezen az ünnepségen állapítják meg hivatalosan a temetés idejét. A patagóniai temetésnél nincs szükség koporsóra, mert ott a »halott» maga megy a sírhelyéhez a gyászoló család kíséretében. Mikor odaérnek, a gyászkiéret rágyújt a temetési énekekre, ezalatt a megásák a sírgödöröt, a »halott» elbucszuk gyermekeitől és belemászik a sírjába. A legidősebb fiu előáll és elevenen eltemeti az apját, vagy anyját. Ezt a tisztességet egy igaz patagón sem engedné a másnak, mert ez árnyékot vetne a gyermek szeretetére, erre pedig Patagóniában nagyon sokat tartanak. A patagónok hisznek a tulvilági életben és hitük szerint az ember a sírből rögtön a mennyországba jut. Innen van, hogy ott örömmel halnak meg az emberek. Negyven éves korában már fölöslegesnek tartják az embert, de ha valaki beteg, akkor már fiatalabb korában elteszik láb alól. Ebből látszik, hogy Patagóniában az orvosok nem igen tudnának megélni.

Kedélyesség. — Látja uraságod ott a távolban azt az élesen kiemelkedő hegyhátat kérdi a vezető a turistától.

— Nem látok én semmit, felel az idegen hosszabb nézés után.

— No akkor hát próbáljuk meg a tutsó oldalon; mert én magam is csak nemrégiben jöttem erre a vidékre.

x A Krondorfi kutvállalat. Mint értesülünk a krondorfi kutvállalat az insbrucki nemzetközi kiállitáson a legmagasabb kitüntetést nyerte, vagyis az első osztályu elismerő levelet, az arany koronás érmet. Ez a legujabb kitüntetés elég élelken dokumentálja a krondorfi viz kiünőségét s ennek tulajdonítható, hogy s szükségletnek eleget teendő, a forrásnál éjjel nappal dolgoznak és töltik az üvegeket a munkás kezek.

Táviratok.

Országgyűlés.

— Távirati tudósításunk —

Budapest, szept. 5.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Kormány részről jelen vannak: Bánffy br., Lukács, Erdélyi, Darányi.

Napirend: a bűn vad eljárás. Az

általános tárgyalásnál meg mindössze V i -

sontai Soma beszélt, aztán a vitát befejezték.

Chorin Ferencz előadó és Polónyi Géza után Issekutz szolt személyes kérdésben, — aztán Erdély igazságügyminiszter válaszolt a kifogásokra válaszolva, ami Polónyi újra szólásra kényszerítette. Az ő beszéde után a törvényjavaslatot általánosságban egyhangulag elfogadták.

Az interpellációk során Bánffy Dezső br. miniszterelnök felel Kovács József interpellációjára a h. doroghi püspökség ügyében a azt állítja, hogy H. Doraghon senki sem korteskedett a püspökség felállításával, amit a doroghiak egy népgyűlésen jegyzőkönyvbe néve ki is nyilatkoztattak. Ami a püspökség ügyét magát illeti, a felállitást a legközelebbi időre nem ígérheti, mert előbb a lithurgia kérdését kell megadni. Kovács távol lévén a választ tudomásul vették.

Ugyancsak Bánffy br. azt feleli Szederkényi Nándornak a feloszlata s kérdésében, hogy, a kormány még nem foglalkozott a feloszlata s kérdésével, Szalay Imre: Hisz a zsebében van!

Bánffy: és nem is teti erre nézve ő felségének előterjesztést. A kormánynak meg van a munkaprogramja, azt elakarja végezni. Aztán nem is kormányra ti körökből származik a híresztelés.

Polónyi: Hát a Pester Lloyd micsoda?

Bánffy: Szóval a kormány a kérdéssel nem foglalkozott és így nincs mit felelnie.

Szederkényi tiltakozik az ellen, mintha az ellenzék kezdte volna a feloszlata s híresztelni. Neki kötelessége volt e felmerült hírekkel azemben kérdést intézni.

Kossuth Ferencz interpellálja a kormányt, vajjon a kvóta-ügyben gyakorolt-e törvényiszabta befolyást a kvotabizottság tárgyalásaira s ha igen, milyen irányban?

Szalay Imre az osztrákoknak a gabonaárakra való illetéktelen befolyása ügyében interpellál.

Bánffy máskorra ígerte érde meg válaszát.

Ugron Gábor interpellálja a miniszterelnököt a czár látogatása ügyében, a melyvel kapcsolatban elismeréssel emlékezik meg a Rakóczi kardjána visszajándékozásáról, amelyet nagy jelentőségűnek mond, mert ezen a szabadságharczban elveszett kard akár mint ereklye, akár mint a szabadság védője nagybecsű kell hogy legyen a magyar nemzetre nézve.

A czár utjának politikai jelentőségét fejtegetve bangsulyozza, hogy ennek mértékéről a közvéleményt tájékozni kell a kormánynak kérdi tehát, hogy ezen ut folytán változatlan maradt-e a h a r m a s s z ö v e t s é g és történt-e gondoskodás Bal-kánnyugalmának biztosításáról.

Apponyi Albert gr. interpellálja a miniszterelnököt, vajjon foglalt-e már el a kormány a kvóta ügyében valamely álláspontot s ha igen, milyet. Ő a maga részéről ajánlja, hogy a kiegyezéssel kapcsolatosan oldassék meg az autonom vámtarifa ügye, vagy mondassék fel a vámszerződés 1902-re, a mikor t. i. a most érvényben levő keresk. szerződések lejárnak.

Ülés vége délután 2 órakor.

Legközelebbi ülés szerdán lesz.

Elhunyt egyetemi tanár.

Budapest, szept. 5. A »Debr.» ered. táv. Mavgó Tivadar, európai híru darvinista tudósunk s a budapesti egyetem az állattan tanára ma hajnalban meghalt.

MUTATÓ TÁBLA.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörtökön és szombaton este 6-7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3-6 óráig.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva nétköznapokon d. u. 3-5 óra közt, vasárnap és ünnepon d. e. 10-11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órákor ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

A debreceni kir. járásbírság szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz kedden és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11-12 óráig.

Museum, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10-12-ig.

A Gönczy-egyesület „Otthona” a kereskad. palotájában

Az asszonyi jogokról.

Az ötvenes években történt, hogy nemzetünk két kiváló korifeusa, az öreg Gyulai Pál és a még öregebb Brassai Sámuel heves polemikát folytatott az asszonyok jogairól. Az egyik volt a védő, a másik támadó. A jóságos Brassai bácsi kelt az asszonyok védelmére és az ő sziporkázó szellemével, átható logikájával bizonyította be, hogy az asszonyokat a teremtés nemcsak a kötelezettségek teljesítésére predesztinálta, de jogok is illetik őket. — Az eszme azelőtt sem, azután sem pihent, a hogy nem szunnyadhat el egyetlen általános érzett idea sem. Hogy azelőtt is sokszor képezte vitatkozás tárgyát az asszony joga, világos bizonyítéka az, hogy minden idők társadalmi viszonya változtatott a nő sorsán, kezdve attól, hogy rabszolgája volt az élettel küzdő férfunak, majd alárendelt elvtársa, idővel a lovagok kegyeibe ajánlott gyenge teremtmény. S ma, hogy a szabadelvű aramiát az emberek felfogását minden irányban hatalmas módon kapta meg, ismétellen előtérbe léptette az eszmet, hogy adjuk meg a nőnek az ő jogait. — És csodálatos az a konzervatív felfogás, a mi e tekintetben általános. Mintha a kérdés nem lenne oly fontos, mint a szabadelvűség megnyilatkozása a vallásos viszonyokban, mintha a társadalomnak számottevő közegei csak azt igyekeznének megvalósítani, a mi önmaguknak hasznos, egyéni és álladalmi szempontból és cseppet sem törődnek mások jogaival. Pedig nincs messze az idő, hogy az asszonyok jogai is zörgetve kéri bebocsájtásukat a társadalmi jogok köze. És nincs messze az idő, hogy a közelet botrányosan konzervatív felfogása megváltozik, teremtvén egy újabb és helyesebb eszmekört, mely megadja a nőnek a lehetőséget arra nézve, hogy emberiséget megillető jogoknak részese legyen.

Nem foglalkozunk e helyütt kicsinyes kérdések bírálásával. A dolgok mélységes vizsgálata, a szabadság törvények elhikájába kell bocsátkoznunk és nem az élezlapok tréfalkodásainak megdöntésébe. — Hogy mi történnék akkor, ha az asszony képviselőt választana, vagy képviselő lenne, ez másodrendű kérdés.

Az a dolog, hogy megilletik-e a nő a férfiak jogai? És bármily szempontból is vizsgáljuk a kérdést, a felelet azonos, hogy igen. És ez a nézet, hogy a történelmi felfogás csak igazol, egyszerűen az etikai alapnak sarokba szorítása. A történelmi felfogás csak azt igazolja, hogy a nőnek mindig kevesebb volt a joga, de nem azt, hogy helyesebb vagy helytelenül. A nő épp oly szellemi erejével fejlődött ki állati társa ből, mint a férfi. A kettő egy és ugyanazon fajnak azonos alakja más nemmel. — S hogy a a férfi joga fejlődött ki, ez a struggle forexistence eredménye, az erősebb győzelmének a gyengén. S hogy egész máig az a felfogás az irányt adó, ez a jelenség csak azt bizonyítja, hogy az emberben van állati természet is, a mely lefejevezi a gyengét és a földön a hegemonia az övé.

Mik is azok a főbb ellenvetések, a melyek meg-megakasztják a női emancipáció kérdését?

Legelsőbb is arra szoktak hivatkozni, hogy a természet a nőt anyának teremtette, a mely foglalkozása leköve tartja minden idejét. Igaz. Ha a nő anya, legszentebb kötelessége a gyermek-ápolás és nevelés. De hát manapság, a midőn a népek staszrikája világosan igazolja, hogy több nő, mint a férfi, minden nő nem lehet anya. És manapság, a midőn a társadalmak statisztikája még azt is igazolja, hogy a férfunak a legtöbb esetben a nővel való frigyre lépése nem pusztán a természet kijelölt céljáért történik, de a vagyongyűjtésért; minden nő ezért sem lehet anya. És végtére nem lehet azért sem, mert mindig nem is akar lenni. De tekintsük a való szemüvegén keresztül. Ma minden lánynak, különösen szegény leánynak feltétlen vágya, hogy élettársa legyen, mert élete jövője csak úgy van biztosítva. S ha nem kéri olyan a kivel boldog lehetne, sorsa kényszeríti, hogy elégedetlen frigyre lépjen.

S ha a társadalom megadja neki a lehetőséget, hogy a férfival egyenlő módon vehesse ki az életből jogait, nem árulja oly könnyen önmagát, teremt magának elégedett pozíciót és nem fejlődik ki annyi szétszaktott frigy, mint ma, nem olyan nagyermű az emberek elégedetlensége sem. Az az ellenvetés, hogy a nő anyának teremtődött, nem csak arra nézve, hogy a nőt a társadalom korlátok közé szorítsa és nem adja meg neki a megillető jogait, a midőn nem tudja, vagy nem akarja anyaiágát érvényesíteni. És aztán helytelen az a felfogás is, hogy az általánoság kedvéért az egyesek rövidüljenek jogaikban. Epp az a szabadelvűség jellemzője, hogy az egyes is értékesítheti akaratát, tetterejét az általánosan belül és az általánosság mellett is a megengedett határokon.

Mondják, hogy a nő anyagi és szellemi ereje gyenge, hogy a férfiakat megillető jogokra is kiterjesztessenek.

Am az anyagi erőre nézve fogadjuk el az ellenvetést.

Tegyük fel, hogy az agyudörgésre úgy megijedne, hogy menten hátat fordítana a csatának és szaladna haza. — Bár az egri nők harcza, a magyar asszony karaktere mást igazol.

De hát nem oly könnyen szokhatna-e hozzá a társadalmi felfogás ahhoz, hogy a csata hőse csak férfi lehet, mint a hogy megszoktak valamikor azt is, hogy katona csak nemes lehet, a jobagy nem?

Hogy a szellemi ereje gyenge a nőnek, ez téves felfogás. A mint a századok és századokra volt szükség arra, hogy a férfi agya úgy idomuljon át, hogy képes legyen oly számtalan abstrakt fogalom felfogására, épp oly könnyen idomul a nő agya.

Mihelyt megadjuk a nőnek a lehetőséget arra nézve, hogy az agy idomulhasson, megdöntöttük a mai felfogást és századok múltan ott áll a nő felfogásával, a hol a férfi. ki tudja, nem-e messzebb; hisz épp a disztinvaló képessége áll oly magasan kifejldve. Az a baj, hogy kísérletek nélkül állítunk. Hisz nem adtuk meg még sohasem a nőnek a lehetőséget, hogy szellemi erejével birokra keljen a férfival és már is itéltünk, hogy a férfi ereje nagyobb.

Általános a téves hit, hogy egyáltalában a nő testi gyengeségénél fogva nem lenne képes a férfias kötelességek teljesítésére. Ma még így van, bár nem teljes igazában. — De hisz a férfias gyengeséget is egy foglalkozással való általános eltöltés pusztította ki, ha a férfi nem edzette volna önmagát, oly bátor-talan alakja lenne a létezőnek, mint a nyul. Epp a teóriájával döntött meg annyi felszegtant Darwin, és elsősorban ez a tana igaz. Ha az őz nem futással tudott volna megmenekülni üldöző társai elől, futó izmai em fejlődnek ki.

És ha az ember nem szellem és bátorságával győzelmeskedik állati társain és nincs tudtában az ő világsadalmi tehetségének, sorsa csak az, a mi volt a barlangi medvének. Így a nő is. Mihelyt megadjuk az őt jogosan megillető módot, hogy felemelkedjék

testi és lelki erejével egyetlen társa, a férfi mellé, legottan megváltozik róluk a társadalmi felfogás. És ez jogos kívánságuk, a melyet napirendről egyszerűen levenni nem lehet. — Elcélzódhatnak, feltárhadják a furcsábbnál furcsább helyzeteket, de az asszonyi jogok lassan-lassan elismerést követelnek és a forrongó társadalomnak már mint elismerést és megszokott jogokat fogja azokat nem igen sokára tisztelni.

A nógimnázium, a leányoknak különböző életpálya-választhatása már általános érzett ide, a mi elől egyszerűen kitérni nem lehet, de nem is szabad különösen nem az annyira magasztalt liberáliszmus idjében.

Közgazdaság.

Budapesti gabonátözsde

szept. 4.

A készruzület hivatalos árjegyzései a következők

B u n a	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	75	—	76	—
»	77	6.50	6.75	78
»	79	7.00	7.05	80
Tiszavidéki ó	75	—	76	—
»	77	7.00	7.15	78
»	79	7.15	7.20	80
Pestvidéki ó	75	—	76	—
»	77	6.95	7	78
»	79	7.10	7.15	80
Fehérmegyei ó	75	—	76	—
»	77	6.95	7	78
»	79	7.10	7.10	80
Bácskai ó	75	—	76	—
»	77	7.00	7.05	78
»	79	7.15	7.25	80
Észak magy	75	—	76	—
»	77	—	78	—
»	79	—	80	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilogram
Rozs elsőrendű uj	70-72	6.15 6.25
» másodrendű »	—	6.05 6.10
Árpa takarmánynak »	60-62	4.20 4.50
» égetni való —	62-64	5.20 5.90
» serfözdei —	64-66	6.40 7.70
Zab — — — uj	39-41	5.30 5.75
Tengeri bánsági — uj	—	3.80 3.90
» más nemű —	—	3.70 3.75
Repeze bánsági	—	0- 0- 10.10 10.75

Kőbányai sertés-piacz.

szept. 4.

Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronként — 400 klgon felüli sulyban — krig. 2. Öreg közép (páronként 300-400 kilogram sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 20 klgon felüli sulyban) 54-55 krig. 4. Fialat közép páronként 251-320 klg. — sulyban 54-55 krig. 5. Fialat könnyű páronként 250 kgr. terjedő sulyban — krig. Magyar szedett nehéz páronként 280 klg. felüli sulyban 53-54 kr. Közép pkint 220-180 klg. felsulyban 44-45 krig. Könnyű pként 220 klg. terjed sulyban 43-44 krig. III. Szerbia Nehéz pként 220 ki felüli sulyban 48-49 krig. Közép pként 220-260 klg terjedő sulyban 45-46 krig. Könnyű pként 220 klg terjedő sulyban 44-45 krig.

Sertés létszám 1896 szept. 2. napján volt készle-ten 2561 drb. 1896. szept. hó 3-ik napján felhajtatott — drb. 1896 szept. 3-ik napján elszállított 5 db. 1896. évi szeptember hó 4-ik napjára marad készletben 2556 db. A hizott sertés üzletirányzata — változatlan.

CSARNOK

Az Ypszilonosék.

— Elbeszélés. —

Fordította: Kalocsa Róza.

(Folytatás.)

Schneider kereskedő házában, hol Cse-répék laktak, meglehetősen nagy, de nem a legjobb karban tartott udvar volt, ennek a közepén hatalmas hársfa emelkedett ég felé. Sándornak az volt kiadva, hogy tavasszal ennek a virágait szedje meg és hozza be any-

jának. Ugyanis a ki délután hat óra tájban Cserépyékhez vetődött, arra határozottan jó hatással lehetett a theás asztal köré elhelyezkedett család; az asztal tisztán, csinosan felterítve; Cserépyné mellett a ragyogó theás kanna, melyből a theát olyan méltósággal és gondosan töltögette, a milyen gondnal Souchong, Caraván vagy Pecco ő fenségeik is beérhették volna; de az bizony hársfavirág volt, a mit az a forró víz leforrázott. E thea élvezése után az egész család átízadva ült az asztal mellett, s hozzá Cserépyné ő nagysága még azt is megkövetelte övéitől, hogy ezt az állapotot mindenki előtt eltitkolják, mert takarékoskodni nem szerényen, csak hogy nem kell másokkal észrevétni.

Cserépy ur ugyan néha másképp gondolkozott, mint neje, csak hogy rég megszokta ezt nem nyilvánítani. Sohasem volt szerencsés sem elhatározásaiban, sem tanácsaiban, és így helyesebbnek találta ezentul nem törni a fejét, a mi úgy is hiábavaó dolog, hanem átengedni az intézkedést sokkal okosabb és gyakorlatosabb hitves társának. Csak néha, mikor már tulságosan is zugolódott nagyobbik fiának küiseje miatt, és sehogy sem tudta felfogni, miképpen jutott neki osztályrészül egy ilyen rut gyerek, olyankor a férje nem állhatta meg, hogy egy nemével a kárörömnek oda ne vessse neki:

— Ugyan kérek, hiszen éppen olyan, mint te.

Nagyobb sértés már nem lehetett volna Cserépynére nézve, mert tartott va' amit külsőjére; igaz, hogy orra kissé nagy és álla tán hegyesebb volt kelleténél, de gazdag fekeje haja szép metszésű arcznak szolgatul kereteül és barna szemének tekintete parancsoló volt.

Talán ha nagyobbik fiát ott látta volna a hársfán, jobban megtetszett volna neki, mint az étkező asztalnál, örökös körhálás közben, csak felig telt tányér előtt. Mert végre is sikerült neki a kis fiu makacsságát megtörni éppen az általa kiszabott több vagy kevesebb enivalóval, és a lelke mélyében sértett, megálázott gyermek arczkifejezése bizony nem lett ezáltal szebbé.

De ott fenn, a hársfa közepén, egészen más lett a gyermek, mikor utját a hegy csúcsának — a fa tetejének — vette, akár volt szednivaló virág a fán, akár se; ott ült a sűrű lombok között, mint egy őserdő közepette, ott nem láthatta őt semmi emberi szem, ott nem érte utól semmiféle: »nem illik!« nem szabad! Kinyujtogatta nyelvét egész kéjjel, mert ez nem illik; üde, gyermekes kacagása megszire elhangzott csak azért is, mert a mama azt mondta: »uri ember nem nevet így, mert az parasztos.«

És milyen pompás kilátása volt onnan a magasból! Mennyi temérdek háztető felett látott el messze, messze a síkra, melynek messze kékjében a nap lementének tüzlángja ragyogott. Mikor a hársfa lombja ritkulni kezdett, a levelek piros színt váltottak s a fa tövéhez szállingóztak le, akkor a fücska betekinthetett a legközelebbi környezetbe, látott szakácsnő harczokat köröskörül a konyhak ablakain át, gyermekek elpáholását az udvari szobákban, szóval nem hiányzottak az érdekes, izgató jelenetek; azonban a fiunak legfőbb érdeke mégis a Schneider kereskedőnek földszinten levő lakása felé irányult. Az alacsony udvari szobák ablakai kedvező időben mindig nyitva voltak éppen úgy a kis étkező terem ajaja is, melyhez egy pár lépcső vezetett. Az itt lakók egész élete, munkálkodása egészen jól megfigyelhető volt úgy az udvaron, mint a szobákban. Nyáron a hársfa alatt ebédeltek, uzsonnáztak és vacsoráztak, és Schneider ur a nyári forró napokban nem restelte egyre hordani a locsolókban a vizet kedve hársfája tövére. Sándorka előtt azonban ez a gyűrött inggalléru, mindenféle folttal beszennyezett kabátu ember a legnagyobb volt a világon. Rendesen valami újsággal kezében magán kívül le'kendezve jött családjához jelenteni valami jégverést, áradás vagy valami szerencsétlenséget, a mi a világban történt. De csak az érdekelte őt, a mi a nép között történt, annak öröme vagy fájdal-

ma volt egyszersmind az övé is; ilyenkor kapta kalapját és futott, hol a szerencsétlenség számára gyűjtöttek és beszolgáltatta kisdéd adományát.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenet.

Egy előfűtő. Helyben. Első unokatestvérek, a kiknek tehát egy-egy szülője egymással testvér (a származás törvényes vagy törvénytelen volt: különbséget nem tesz) az 1894: XXXI. t.-cz. 17. §-a értelmében csak igazságügyminiszteri engedéllyel köthetnek házasságot. A kérvényt a polgármesteri hivatal utján kel beadni s mellekelni kell hozzá az ugy ezen rokonságot, va'amint a házasságkötés lehetőségét igazoló minden okmányt. A kérvényre 50 kros bélyeg szükséges.

Nyilttér.

A karlsbadi vízzel végzett kurák alatt, valamint utókúra gyanánt, ugy esen viz, valamint egyéb savany vizek használata után: a

MATTONI-FELD
GISSHÜBLER
SÁVANYVÍZ

Jelenleg már általánosan van alkalmazásban. Reudeni (de thermis, Carlsbadensis tractatus) ugy nyilatkozik, hogy a Giesshübler savanyvizek Karlsbad dicsőségére szolgálnak, s hogy e hely forrásainak gyógyhatásai fokozatosan (Loshner udvari tanácsos monográfiája Giesshübler Puschteinről.)

Honi ipar.

A női szépség

kecsességét és eleganciáját nagyban emeli a jó fűző, különösen, — ha oly kitűnő gyárból való mint

GOLDSTEIN KAROLIN

férj. **HOFFERNÉ**

Debreczen főpiacz, Huber-ház a megyeház mellett,

a hol bécsi, párisi, gummi- és sport

ugyszintén dajkafűző, alkalmi fűző gummi-részekkel valamint nyári és hasfűző

vállfűző (gradehalter) mérték után készíttetnek.

Ugyanezen fűzők raktáron is tartatnak és igen olcsó árban kaphatók.

Raktáron fűző 40 krtól kezdve.

Megrendelések mérték után 6 óra alatt elkészíttetnek.

Első magyar orvosilag elősmert mű mell-fűző-gyár.

SZÖLLÖSI GYÖRGY

ékszerész

Debreczenben, Főpiacz, a városházzal szemben.

Ajánlja du-an berendezett

arany, ezüst, ékszer és órarakatárát.

Különösen:

Remek **Brillant boutonok** 50 frtól 600 frtig és feljebb.

tűzű **„ Solitir gyűrűk** a legolcsóbb ártól 200 frtig.

Mindennemű művészi kivitelű

ARANY, EZÜST TÁRGYAK.

Valódi s vájcei gyártmányu **fino** szerkezetű férfi és női **ÓRAK** 1 évi jótállás mellett.

Mindennemű ezüst tárgyak, különösen evőeszközök a napi árkelet szerint, ugyszintén minden e szakmához tartozó munkák, javítások és vésések a legolcsóbb árszámítás mellett eszközöltetnek.

Szilid szolgálat jótállás mellett.

Szilid szolgálat jótállás mellett.

Krondorfi savanyuviz.

Stefánia trónörökösne forrás.

Kitűnő gyógyviz,
kedvelt asztali viz.

Főraktár: Csanak Józsefnél. Kapható még:
Geréby F., Rekl. Z., Szabó Zs., Félegyházi János és Szép J. uraknál.

ELSŐ DEBRECZENI

paplan-gyár

Debreczen, Széchenyi-utca.

Paplanok, madráczok

mérték szerint
gyorsan és pontosan elkészítetnek.

7481—1896.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy a város tulajdonát képező következő földek, u. m.:

1., az Oláh ház utáni 26 és $\frac{1}{8}$ -ad hold föld 6 évre,

2., a Vay ház utáni 15 és $\frac{1}{8}$ -ad hold föld 6 évre,

3., a Hatvan-utca salétrom-hely, ugynevezett permete föld 1 hold és 610 □ öl föld 6 évre,

4., a Hatvan-utcai vásártéri vasuti állomás melletti 1 hold és 600 □ öl föld 6 évre a f. évi szept. hó 16-án d. e. 9 órakor a városháza nagytanács termében megtartandó nyilvános árverésen a városi számvevő hivatalban megtekinthető árverési feltételek mellett haszonbérbe fognak adani.

Miről az árverelni óhajtok azzal értesítetnek, hogy a feltételekben látható összegeket bánatpénzül az árvereltető küldöttség kezéhez készpénzben letenni tartoznak.

Debreczen, 1896. aug. 31.

A városi tanács.

Egy tényállás.

Általában elismertetik, hogy a mai nővilág a Pompadour-pasta mindennapi használatának köszönheti ama gyönyörű bőrszínét és ama halvány és aristokratikus arczüdeségét, mely a valódi szépség ismertető jeleit képezi. Egy mindenkor tisztá, s ha fel nem patogzott vagy felfesztygott bőrcarc és kéz szabad barázdától, hólyagoktól, fagy és melegségi foltoktól, mind ezen előnyök e edényeztetnek, ha a toalettehez a valódi Pompadour-pastát, a Poudre-Pompadour és a Rix-szappant használjuk. — Ezen orvosi illatszer-czi k igen gyakran magok az orvosok által is ajánlatik.

Hogy az utánzásoktól megóvassunk, győződjünk meg, hogy minden vegesen a Rix, Wien II, Praterstrasse 16. R x-Hof aláírás fel van kitüntetve

Steiner József-féle

férfi ruha versenycsarnok

Bidermann-palota

minden szombaton este

10 óráig

nyitva marad.

a tisztelt közönség részére.

4—5% mellett

rendes és rendkívüli
jelzalog kölcsönöket kieszközöl,
valamint a legbonyolódottabb conversiókat
szintén 4—5%-kal rendezi gyorsan és dis-
krét minden előleg nélkül

Herczeg Sándor

Budapest, Gyár-utca 19.

Tekintettel a közeledő vetési időnyre — van szerencsénk ajánlani

szavatolt tisztaságú

(a csehországi Thomasművekből eredő)

a legmagasabb díjakkal
kitüntetett

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 15—20% citrátban oldható foszforsav tartalommal és 80—100% porfinomsággal

Felülmulhatatlan, minden talajra alkalmas trágyaszer különösen sovány talajok javítására, kitűnő hatása az összes gabbanművek, kapás és olajnövények, lóhere és luczerna, szőlő, komló és kerti veteményekre, kiváltképen a rétekre.

Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb foszforsavtrágya, tekintettel hatásának tartósságára felülmulja az összes szuperfoszfátokat.

A citrátban oldható foszforsav tartalomért szavatosságot vállalunk, netán hiányzó mennyiséget megtérítünk. — Árjajlatokkal, szakmunkákkal és egyéb felvilágosítással a legkészségesebben szolgál

a csehországi Thomasművek eladási irodájának vezérképviselője

a magyar korona országainak területén

Kalmár Vilmos Budapest, Erzsébet-körút 34. szám.